

Dominanta och recessiva anlag

Vid befruktningen smälter pappans spermie samman med mammans ägg. Deras genetiska material förs vidare till den nya individen. Barnet får en komplett uppsättning bruksanvisningar från både pappan och mamman. Du får alltså dubbla uppsättningar. Detta genetiska arv visar sig som olika egenskaper hos barnet. Ärftliga egenskaper kallas också för anlag.

Om en viss egenskap undersöks kommer anlagen i kromosomparet ibland vara lika varandra och ibland olika. Det är sällsynt att föräldrarnas anlag blandas så att barnets egenskap blir något mittemellan. Det vanliga är att den ena förälderns anlag bestämmer över den andres.

I Mendels klassiska genetik finns två typer av anlag:

- Dominanta anlag (bestämmande anlag).
- Recessiva anlag (vikande anlag).

Egenskap	Dominant anlag	Recessivt anlag
Ögonfärg	Brun ögonfärg	Blå/grå ögonfärg
Fräknar	Att ha fräknar	Inte ha fräknar
Skrattgrop	Ha skrattgropar	Inte ha skrattgropar
Tungrullning	Rulla tungan	Inte kunna rulla
Tumme	Skomakar-tumme	Oböjbara tummar
Hår	Lockigt/vågigt	Rakt hår
Haka	Grop	Ingen grop

Att ha en skomakartumme är ett dominant anlag. Om du har skomakartumme så har du med största sannolikhet även någon av dina föräldrar det.

Har du ett dominant anlag kan du ha ärvt ett dominant anlag av vardera förälder så att båda dina egna anlag blir dominanta. Eller så har du bara ärvt det dominanta anlaget av din ena förälder. Då har du ett dominant anlag som syns men du har även ett vikande anlag för egenskapen. För att ett recessivt anlag ska framträda måste båda anlagen vara recessiva.

Anlag som syns kallas för fenotyp. Anlag som du bär på men som inte syns kallas genotyp.

För att ta reda på hur stor chans det är att ett anlag ska framträda används korsningsscheman. Dominanta anlag skrivs med stora bokstäver och recessiva anlag skrivs med små bokstäver.

Begrepp och svåra ord:

Dominant anlag, recessivt anlag, anlag, fenotyp, genotyp